

DISİPLİN SUÇ VE CEZALARINA AİT ESASLAR HAKKINDA GENELGE (CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ)

T.C

ADALET BAKANLIĞI

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.CTE.0.00.22.00 / 010.06.02/ 6

01/ 01/2006

Konu : Disiplin Suç ve Cezalarına Ait Esaslar

GENELGE

No: 50

14/07/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 124 ilâ 136 ncı maddeleri, 30/05/1999 tarihli ve 23710 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Adalet Bakanlığı Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliği gereğince, disiplin ve yüksek disiplin kurullarının kuruluşu, üyelerinin görev süresi, görüşme ve karar usulü ile hangi memurlar hakkında karar verebileceklerini ve disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esasları, bunların yetki ve sorumluluklarını göstermek, mevzuatın uygulanmasını kolaylaştırmak ve uygulamada ortaya çıkan sorunları gidermek amacıyla bu Genelge hazırlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM : Uyulması Gereken Genel Esaslar

A- Hükümlü ve Tutuklularla İlgili Esaslar

(1) Ceza infaz kurumlarında olup, yaşam hakları devletin güvencesi altında bulunan hükümlü ve tutukluların; bu kurumlarda doğal nedenlerle ölümleri hâlinde dahi, etkin bir soruşturma yapılarak ölüm nedeninin ve ölümle ceza infaz kurumu personelinin eylem veya eylemsizliği arasında uygun illiyet bağının bulunup bulunmadığı, işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele veya cezaya ilişkin iddiaların gerçek olup olmadığı, her olaya ilişkin olarak , herhangi bir tereddütte meydan vermeyecek şekilde incelenecek ve bir kararla sonuçlandırılacaktır.

(2) Yaşam hakkının ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele veya ceza yasağının ihlali iddialarında, sırf etkin bir soruşturma yapılmadığı gerekçesi ile usul yönünden Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 2 ve 3 ncü maddelerinin ihlali sonucunu doğurabileceği göz önünde bulundurulacaktır.

B- Ceza İnfaz Kurumu Personeli İle İlgili Esaslar

(1) Ceza infaz kurumlarında, uyumlu ve üretken bir çalışma ortamı için, disiplin ceza ve soruşturmalarının amaç değil araç olduğu göz önünde bulundurulacak, çeşitli nedenlerle disiplin soruşturmasına uğrayan veya disiplin cezası alan personel motive edilerek kazanılmaya çalışılacak, kurum yönetimi, psiko-sosyal ve eğitim servisleri tarafından bu tür personele gerekli ilgi ve destek gösterilecektir.

(2) Adli ve/veya idari soruşturmaya başlandığının bildirilmesinden sonra, soruşturmanın tamamlanmasına müteakip, hakkında soruşturma yapılanların her biri için ayrı ayrı Ek- 1 ve Ek -2 de bulunan formlar eksiksiz olarak doldurulacak, soruşturma tamamlanmadan söz konusu formlar kesinlikle gönderilmeyecektir.

(3) Devlet Memurları Kanununun 126 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen "Bakanlık Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi olmadığı, cezayı kabul veya reddedebileceği, ret halinde atamaya yetkili amirlerin 15 gün içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbest oldukları " hükmü dikkate alınacak, Bakanlık Disiplin veya Yüksek Disiplin Kurulunca, disiplin cezası verilmesi yönündeki teklifin reddedilmesi hâlinde, disiplin soruşturmalarının gerektirdiği diğer disiplin cezalarının atamaya yetkili amir tarafından verilebileceği göz önünde bulundurulacaktır.

(4) Disiplin soruşturmasına uğrayan personel hakkında başkaca disiplin soruşturması da olabileceğinden, hakkında disiplin işlemi yapılan personelle ilgili olarak, disiplin soruşturmasına konu olan olay ayrıntılarıyla anlatılacak, farklı eylemler nedeniyle ayrı ayrı soruşturma yapılacak ve yazışmalarda her bir disiplin soruşturması için ayrı numara ile bilgi verilecektir.

(5) Bir personel hakkında başlatılan adlî ve/veya idarî soruşturmanın sonraki aşamalarında, başka personel hakkında da adlî ve/veya idarî soruşturma yapılması hâlinde, ilk soruşturma evrakı ilgi tutulacak ve birden fazla personeli ilgilendiren aynı olaya ilişkin soruşturmalar aynı dosya numarası altında yürütülecektir. Bir personel hakkında başlatılan bir soruşturmada, aynı olay hakkında başka personelin de adlî ve/veya idarî soruşturmasına başlanmıyorsa, farklı dosya açılmayacak ve açılan ilk soruşturma numarası ile soruşturmaya devam edilecektir.

(6) Genel Müdürlüğümüz ile yapılan yazışmalarda, Cumhuriyet başsavcılığı ile Genel Müdürlüğümüze ait yazıların "İlgi"leri mutlaka belirtilecek, bu konuda resmî yazışma kurallarına ve kodlamalarına uyulacaktır.

(7) Personele ilişkin soruşturmalar, adlî ve idarî yönden ayrı ayrı takip edilecek, kesinleşmiş karar örneklerinin (kovuşturmaya yer olmadığına dair karar, mahkûmiyet, beraat veya disiplin cezası kararı gibi) iki sureti Genel Müdürlüğümüze gönderilecektir.

(8) Disiplin soruşturmaları Devlet Memurları Kanunu'nun 127 nci maddesi uyarınca zamanaşımı süresi dolmadan bitirilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM : Disiplin Suç ve Cezaları İle Disiplin Amirleri ve Kurulları

A-Disiplin Suç ve Cezaları

(1) Disiplin cezasını gerektiren fiiller ile bunlar için öngörülen disiplin cezaları, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125 inci maddesinde sayılmıştır. Bu maddenin (A) bendinde uyarma, (B) bendinde kınama, (C) bendinde aylıktan kesme, (D) bendinde kademe ilerlemesinin durdurulması ve (E) bendinde Devlet memurluğundan çıkarma cezalarını gerektiren eylemler ve hâller tek tek gösterilmiştir.

(2) Disiplin soruşturması disiplin amiri tarafından bizzat icra edilebileceği gibi, tayin edilecek bir muhakkike de yaptırılabilir. Soruşturmayı yürüten görevli; müştekiyi, mağduru, ihbarı yapanı ve tanıkları dinler, ilgili evrak ve belgeleri toplar, bunları soruşturma dosyasına koyarak, inceleme tutanaklarını düzenler, gerekiyorsa bilirkişi incelemesini yaptırır. Bütün delillerin eksiksiz olarak toplanmasından sonra, yapılan soruşturmaya ilişkin olarak bir rapor düzenler.

Bu raporda;

- a) Soruşturma emrinin tarih ve sayısı,
- b) Muhbir, müşteki, ihbarcı ya da konuyu intikal ettirenin adı, soyadı ve adresi,
- c) Hakkında soruşturma yapılan görevli ya da görevliler,
- d) Soruşturma maddesi (eylemin nitelendirilmesi),

e) Yapılan soruşturma (soruşturmanın ne şekilde yapıldığı, hangi delillerin toplandığı, toplanmasına gerek görülmeyenlerin, toplanmama sebebi ana hatlarıyla açıklanır),

f) İddia (iddianın ne olduğu belirtilir),

g) Toplanan deliller (tanıklar ve belgeler olarak ikiye ayrılıp, sadece nitelikleri belirtilir, içerikleri ile ilgili açıklamalara girilmez),

h) Savunma (savunmanın ne olduğu belirtilir),

ı) Delillerin tartışılması (leh ve aleyhteki deliller, savunma da nazara alınarak değerlendirilir, iddianın doğrulanması ve doğrulanmayan yönleri belirtilir),

k) Sonuç (varılan kanaat ve düşünce açıklanır),

bölmelerine yer verilir.

(3) Dosyaya konulan tüm ifade, belge ve evrakın sağ üst köşesine kırmızı kalemle ek numarası verilecek ve bu şekilde oluşturulan soruşturma evrakı dizi listesine bağlanarak ilgili makama sunulacaktır.

(4) Disiplin soruşturması yapılırken ve disiplin cezası verilirken, disipline aykırı eylemler özenle değerlendirilecek, bu eylemlere en uygun disiplin cezası verilecektir. Bu nedenle kararda eylem mutlaka vasıflandırılacak ve 657 sayılı Kanun'un 125 inci maddesinin hangi fıkra ve bendine girdiği açıkça gösterilecektir.

(5) 657 sayılı Kanununun 125 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında, "geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan ve iyi veya çok iyi derecede sicil alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanı uygulanabilir" hükmüne yer verilmiştir. Burada disiplin amirine cezayı bir derece hafifletme hususunda yasada açıklanan koşullar çerçevesinde takdir hakkı tanınmıştır. Disiplin amiri, bu takdir hakkını kullanıp kullanmadığını, kullanmışsa neden kullandığını, kullanmamışsa niçin kullanmadığını, gerekçe göstermek suretiyle açıklayacaktır. Aynı Kanununun 125 inci maddesinin 2 nci fıkrasında tekerrür nedeniyle cezanın artırılması hususu düzenlenmiştir. Karar verilirken bu konu da araştırılacak, belirtilen maddedeki koşulların varlığı hâlinde, ceza artırılarak verilecektir.

(6) Kararda; disiplin suçunun işlendiği, eylemin öğrenildiği ve soruşturmaya başlandığı tarihler belirtilecek, müracaat edilebilecek yasa yolları ve süreleri gösterilecektir.

B- Disiplin Cezalarını Vermeye Yetkili Amir ve Kurullar

(1) Devlet Memurları Kanunu'nun 126 ncı maddesinde uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarının disiplin amirleri tarafından, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının memurun bağlı bulunduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra atamaya yetkili amir tarafından, Devlet memurluğundan çıkarma cezasının ise amirin bu yöndeki isteği üzerine memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulunca hükmedileceği öngörülmüştür. 30 Mayıs 1999 gün ve 23710 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Adalet Bakanlığı Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Yönetmeliği'nin Eki Cetvelde (II Taşra Teşkilatı-3) Ceza İnfaz Kurumlarında görev yapan personelin disiplin amirleri ve üst disiplin amirleri gösterilmiştir. Bu nedenle disiplin amirleri ile disiplin kurullarının belirlenmesinde adı geçen Kanun ve Yönetmelik hükümlerine uyulacaktır.

Konuyu örnekle açıklayacak olursak;

Ceza infaz kurumu müdürüne uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amiri olan Cumhuriyet başsavcısı veya görevli Cumhuriyet savcısı tarafından verilir.

Ceza infaz kurumu müdürüne kademe ilerlemesinin durdurulması cezası yönünden uygunluk kararı verecek kurul, Bakanlık Disiplin Kuruludur. Bu ceza, uygunluk kararını müteakip atamaya yetkili amir olan Adalet Bakanı veya Müsteşar tarafından verilir.

Ceza infaz kurumu müdürüne Devlet memurluğundan çıkarma cezası verecek olan kurul Bakanlık Yüksek Disiplin Kuruludur.

Ceza infaz kurumu müdürünün eylemi, kademe ilerlemesinin durdurulması veya Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiriyorsa; Cumhuriyet başsavcısı ya da görevlendireceği muhakkik tarafından soruşturmaya başlanmalı, toplanan tüm deliller (tanık beyanları, müşteki-ihbarcı ifadeleri, bilirkişi incelemesi, savunma, belgeler vs.) tartışılmalı, olaya ilişkin kanaat ve düşünce de belirtilerek soruşturma raporu düzenlenmeli ve bu şekilde hazırlanacak soruşturma raporu ve evrakı dizi listesine bağlanarak Genel Müdürlüğümüze gönderilecektir.

Bu şekilde gönderilen evrak Genel Müdürlüğümüzce disiplin cezasının nevine göre, atamaya yetkili amirin onayından geçirilerek, Bakanlık Disiplin Kuruluna, oradan da tekrar atamaya yetkili amire veya Bakanlık Yüksek Disiplin Kuruluna tevdi edilecektir.

Atamaları Bakanlıkça yapılan diğer personelin disiplin soruşturmaları da yukarıda açıklanan örnekte belirtildiği tarzda icra edilecektir.

(2) Adli yargı adalet komisyonu tarafından atanan memurlar için, Yönetmeliğin ekinde gösterilen disiplin amirleri tarafından uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları verilebilir. Ancak komisyon tarafından atanan memurunun işlediği fiil kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını müstelzim ise, bu takdirde disiplin amiri ya da görevlendireceği muhakkik tarafından toplanan tüm deliller ilgili memurun savunması alındıktan ve rapora bağlandıktan sonra adalet komisyonuna tevdi edilmeli, adalet komisyonunca Bakanlık Disiplin Kurulundan uygunluk kararının alınmasını müteakip, bu ceza atamaya yetkili amir olan adalet komisyonu tarafından verilmelidir.

(3) Adli yargı adalet komisyonu tarafından atanan memurunun eylemi, Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiriyorsa, bu takdirde yukarıda izah edilen prosedüre göre hazırlanan soruşturma evrakı ve düzenlenecek rapor, söz konusu cezanın tayin mercii Bakanlık Yüksek Disiplin Kurulu olduğundan bu Kurula gönderilmelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : Disiplin Soruşturmasında Süreler

A- Disiplin Soruşturmasına Başlama Süresi

(1) Disiplin soruşturmasına başlama süresi 657 sayılı Kanun'un 127 nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; 125 inci maddesinde sayılan eylem ve hâlleri işleyenler hakkında, bu eylem ve hâllerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren;

a) Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarını gerektiren hâllerde bir ay,

b)Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren durumlarda altı ay içinde disiplin soruşturmasına başlanacaktır.

(2) Yukarıda belirtilen süreler içinde soruşturmaya başlanmaması durumunda, disiplin cezası verme yetkisi zamanaşımına uğrayacağından bu sürelerle dikkat edilecektir.

B- Disiplin Soruşturmasında Zamanaşımı Süresi

(1) Disiplin cezasını gerektiren eylem ve hâllerin işlendiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde disiplin cezasının verilmesi zorunludur. Aksi durumda disiplin cezası tayin etme yetkisi zamanaşımının dolması nedeniyle ortadan kalkar ve eylem cezasız kalır.

(2) Disiplin işlemini gerektiren eylem nedeniyle, aynı zamanda ilgili memur hakkında ceza mahkemesinde kovuşturma yapılması, disiplin soruşturmasının başlamasını ve sonuçlandırılmasını etkilemez. Adli soruşturma veya kovuşturma geçiren memur yönünden takipsizlik veya beraat kararı verilmiş olması, hakkında disiplin cezası uygulanmasına engel teşkil etmez.

(3) Disiplin soruşturması adli soruşturmadan bağımsız olduğu için, bir ve altı aylık süreler ile iki yıllık süre dikkate alınacak, adli soruşturma veya kovuşturma nedeniyle disiplin cezası zamanaşımına uğratılmayacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : Disiplin Soruşturmasında Savunma ve Yasa Yolu

A- İlgili Memurun Savunmasının Alınması

(1) 657 sayılı Kanun'un 130 uncu maddesine göre, savunması alınmayan Devlet memuruna disiplin cezası verilemez. Soruşturma yapanın veya yetkili disiplin kurulunun 7 günden az olmamak üzere, verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayan memur, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

(2) Savunmasını yapması için ilgili memura yazılacak yazıda; Danıştay 1 inci Dairesinin istişarî mahiyetteki görüşü doğrultusunda Ceza Muhakemesi Kanununun 147 nci (CMUK 135) maddesindeki hakları hatırlatılacak, isnat edilen eylem gösterilecek ve verilen süre içinde savunmasını yapmadığı takdirde, savunma hakkından vazgeçmiş sayılacağına dair uyarı açıkça yapılacak, ayrıca; bu yazının usulüne uygun olarak tebliğ edildiğine ilişkin belge soruşturma evrakına eklenecektir. Devlet memurunun rızası doğrultusunda savunmasının ifade şeklinde alınması durumunda, yukarıda belirtilen hususlar tutanağa geçirilecek, ilgilinin savunmasını hazırlaması için verilen süreyi kullanmak istemediği belirtilecektir.

B- Disiplin Cezasına Karşı İtiraz ve Dava Yolları

(1) Disiplin cezasına karşı itiraz ve dava yolu 657 sayılı Kanun'un 135 ve 136 ncı maddelerinde düzenlenmiştir. Anılan Kanunun 135 inci maddesi gereğince; uyarma ve kınama cezalarına karşı itiraz yolu açık olup, bu itiraz tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde varsa bir üst disiplin amirine, yoksa disiplin kuruluna yapılabilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. Bunlara karşı idarî yargı yoluna gidilemez.

(2) Süresinde yapılan itiraz üzerine, itiraz merci verilen kararı tetkik ederek; aynen kabul edebileceği gibi, bunu hafifletebilir ya da tamamen ortadan kaldırabilir. İtiraz mercii daha ağır bir ceza veremez.

(3) Aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması ve Devlet memurluğundan çıkarma cezalarına karşı itiraz yoluna gidilmeyip, ancak idari yargı yoluna başvurulabilir. Süresi içinde itiraz edilmeyen yahut itiraz edilip ret edilen cezalar ile süresinde idari yargı yoluna başvurulmayan ya da başvurulup ret kararı ile sonuçlanan disiplin cezaları kesinleşir.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin buna göre ifasını rica ederim.

Cemil ÇİÇEK

Bakan